

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Історичний факультет
Кафедра історії міжнародних відносин та гуманітарних дисциплін

Кудим Ольга Олександрівна

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІДНОСИНИ ПОЧАТКУ ХХІ
СТОРИЧЧЯ

Кваліфікаційна робота на здобуття рівня «Бакалавр»
за спеціальністю 291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Науковий керівник:
кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії міжнародних
відносин та гуманітарних дисциплін
Дзюбленко Ірина Михайлівна

Київ - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1 Стан наукової розробки теми.....	6
1.2 Механізми формування та основні принципи зовнішньої політики США.....	8
1.3 Характеристика зовнішньої політики США на сучасному етапі.....	11
РОЗДІЛ 2 АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ В СВІТЛІ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	27
2.1 Шлях до встановлення «стратегічного партнерства» та визнання України стратегічним партнером.....	27
2.2 Політика США щодо партнерства з Україною.....	33
2.3 Допомога США у протистоянні збройній агресії РФ.....	36
2.4 Проблеми та перспективи українсько-американських відносин.....	41
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	48

ВСТУП

Актуальність дослідження. Феномен американського впливу був і залишається предметом пильної уваги міжнародників, що закономірно з огляду на роль США в процесах розвитку цивілізації. Незважаючи на різні підходи до його тлумачення, представники численних шкіл і напрямів дослідження цього неординарного явища врешті-решт вирішують питання про перспективи збереження домінуючої позиції Америки чи можливу втрату цього статусу. Нині важливі аспекти американського питання залишаються недостатньо вивченими, зокрема вплив Сполучених Штатів на внутрішню та зовнішню політику України.

Актуальність даної роботи зумовлена тим, що незалежна Україна займала різні позиції в політиці президентів США. Їх уявлення про молоду державу змінювалось і розвивалось залежно від подій і ситуації на міжнародній арені, внутрішнього життя України, особливостей підходу американських адміністрацій. Часто визначальним чинником місця України в зовнішньополітичній стратегії США було те, наскільки вона «вписується» чи ні «вписується» в неї.

Аналізуючи стан наукових досліджень даної тематики, слід зазначити, що наразі, на жаль, науковому вивченню даної тематики приділяється недостатньо уваги, а також відсутні комплексні дослідження основних напрямків та аспектів українсько-американських відносин. .

Основну групу наукових праць, що висвітлюють аспекти українсько-американських відносин, складають матеріали науково-теоретичних та практичних конференцій, присвячених розвитку діалогу між Україною та США.

Окрему групу досліджень становлять монографічні публікації, в яких приділяється увага концепціям українсько-американських гуманітарних відносин і процесів на міжнародному рівні.

Значної уваги при вивченні даної теми заслуговують також статті в періодичних виданнях журналістів, науковців, політичних і громадських діячів. Проте, незважаючи на оперативне висвітлення подій та їх первинний аналіз, їм бракує комплексного та глибокого наукового підходу.

Об'єкт дослідження – зовнішня політика України.

Предмет дослідження – українсько-американські відносини на сучасному етапі

Метою бакалаврської роботи є дослідження процесу становлення і розвитку українсько-американських відносин у різних сферах суспільного життя, від проголошення незалежності України до сьогодення.

Завданням цієї роботи є:

- проаналізувати стан наукової розробки проблематики в історіографії та джерельну базу проблеми;
- дослідити процес формування та становлення відносин між Україною та Сполученими Штатами Америки;
- виявити існуючі спільні кооперації та напрями стратегічного партнерства України та США в сфері безпеки;
- охарактеризувати ключові завдання у протистоянні збройної агресії проти України;

Об'єкт дослідження – зовнішня політика України доби незалежності.

Предмет дослідження – українсько-американські відносини на сучасному етапі.

Хронологічні межі дослідження охоплюють час від 1991 до 2023 рр. Нижня хронологічна межа обґрунтована проголошенням незалежності України, встановленням дипломатичних відносин та визначенням основних напрямів міжнародного співробітництва. Верхня хронологічна межа обумовлена важливістю перебігу подій та впливом США на хід повномасштабної російсько-української війни.

Методологічну основу роботи становлять базові принципи — науковості, системності, суб'єктивності та об'єктивності пізнання міжнародних відносин. Використання діалектичного підходу дозволило виявити загальні процеси, з'ясувати природу особливих відносин між Україною та США. Залучення проблемно-хронологічного методу дозволило розкрити причини трансформації українсько-американських взаємовідносин в нових історичних реаліях.

Практичне значення роботи полягає в актуальності і перспективності двосторонніх взаємовідносин США та України. Адже ці стосунки викарбовуються в умовах повномасштабної російсько-української війни. Саме сьогодні, в протистоянні російському тероризму, демократичні країни створюють нову формулу майбутнього миру, світового порядку та нову архітектуру міжнародних відносин.

Матеріали дослідження можуть бути використані під час підготовки спецкурсів та вибіркових дисциплін з актуальних питань зовнішньої політики, стратегії національної безпеки України для здобувачів вищої освіти.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття рівня “Бакалавр” складається зі вступу, двох розділів (семи підрозділів), висновків та списку використаних джерел і літератури. Загальний обсяг роботи — 52 сторінки, з них основного тексту — 50.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Стан наукової розробки теми

Історіографія проблематики відносин Україна-США розглядалась з часів проголошення незалежності першої, починаючи з 1991 р. та закінчуючи сьогоднішнім. Науковці, які перші почали висвітлювати цю проблему, в своїх роботах, досліджували важливі процеси впливу зовнішньої політики США на східноєвропейську політику в тому числі і на українську. Так, проблемам зміни східноєвропейської політики США другої половини ХХ — початку ХХІ були присвячена наукова праця Є.Є. Камінського [7]. Предметом вивчення ролі США в умовах “гібридної війни” Росії проти України стала наукова стаття О. В. Потехіна та М.М. Бессонової «Політика США щодо України у сучасній українській громадській думці» [3]. Ця праця стала першим соціологічним дослідженням у питанні ставлення українців до політики США в умовах російської агресії на Сході України та анексії Криму Росією. За результатами опитування, авторами було виявлено, що з 2014 року для більшості українців зовнішньополітичний пріоритет, був на користь європейських країн, а не Сполучених Штатів. Так ситуація стала результатом пасивної ролі США у наданні військової допомоги Україні та політичного впливу на агресора. Двохстороннім відносинам у різних сферах та аналізу подій 2014-2016 роках присвячена робота В. О. Пашкова «Динаміка українсько-американських відносин за часів адміністрації Б. Обама (2014-2016)» [13]. Автор приходить висновку що хоча відносини розвивалися і плідно, однак відсутність спільних ціннісних пріоритетів ускладнювало діалог між країнами.

У другому десятиріччі ХХІ ст. відносини між державами, за каденції різних президентів, висвітлювали у наукових статтях І.І. Погорська та Д.М.

Лакішик «Зовнішня політика адміністрації Б. Обама в контексті американського глобального лідерства» [16].

Становлення незалежної України співпало з закінченням «холодної війни» та формуванням нового міжнародного порядку в умовах прискореної глобалізації, внаслідок чого країна опинилася в епіцентрі масштабних геополітичних зрушень.

Це змусило її швидко адаптуватись до зміни системи міжнародних відносин. Першочерговою метою держави стало забезпечення конкурентної спроможності у жорстких умовах під тиском процесу глобалізації. Складність транзиту від «холодної війни» до нового світового порядку, сповненого суперечностей та протиріч нової та попередньої епох, зумовили особливості становлення зовнішньополітичного курсу України.

Досліджуючи стан розробки проблеми впливу трансатлантичної спільноти та зокрема США на розвиток Української держави, яку в свою чергу досліджував Є. Камінський у своїй аналітичній доповіді «Політика США щодо України», ми дійшли висновку про необхідність здійснення аналізу праць, прямо чи опосередковано дотичних до теми даного дослідження, аналізу позицій науковців щодо поставленого питання та визначення ступеня висвітлення проблеми в наукових доробках дослідників.

Так, Б. І. Канцелярук у деяких своїх наукових працях, а також американський дослідник Збігнев Бжезинський, аналізують феномен транзиту центрально- та східноєвропейських країн на шляху до євроінтеграції, детально описують двосторонні відносини між США та Україною, розглядаючи позитиви співробітництва та перешкоди, що виникають на шляху до стабільного розвитку, аналізують демократичні зміни в Україні після революції 2004 року, пов'язують державотворення з націєтворенням, тобто перебудовою інститутів держави відповідно до соціополітичних змін у суспільстві, сприйняттям та підтримкою соціумом державотворчих процесів. Американські аналітики вважають Україну зоною

міжцивілізаційних конфліктів, а становлення України як держави – значною подією міжнародного значення.

В Україні з'явилося чимало праць, присвячених формуванню засад державності, інститутів тощо. В працях українських дослідників проаналізовано різні напрями української зовнішньої політики, зокрема відносини з ЄС та місцем України в системі євроінтеграційних відносин тощо.

В основу теоретико-методологічного осмислення дослідження покладено міждисциплінарний підхід, оскільки проблема зовнішньої допомоги для розвитку розглядається крізь призму теорій реалізму, лібералізму та неолібералізму.

Таким чином у вітчизняній науці існує незначна кількість досліджень, присвячених питанням зовнішньої допомоги для розвитку української держави, як теоретичних, так і практичних. Значно вагоміший внесок у дослідження згаданої проблеми здійснено іноземними науковцями, зокрема, американською науковою школою.

1.2 Механізми формування та основні принципи зовнішньої політики США

До формування зовнішньої політики Сполучених Штатів залучені Президент, Конгрес, ЦРУ та уряд США. Частково на зовнішню політику впливає і Сенат[1]. Вплив Президента Президенті мають більше влади та відповідальності у зовнішній та оборонній політиці держави, ніж у внутрішніх справах. Президент є головнокомандуючим збройними силами та вирішує питання ведення війни. Також президент має повноваження проводити зустрічі та переговори з лідерами інших держав, виступати від імені всього народу та укладати договори, але за умови якщо їх затвердить Сенат. Незважаючи на те, що президент є головнокомандуючим збройними силами та може вирішувати питання введення військ, повноваження

оголошувати війну, а також приймати військовий та цивільний бюджет може лише Конгрес[2]. Військові повноваження забезпечують головний шлях президентів до зовнішньої політики. Після терактів 11 вересня радники президента Буша стверджували, що як головнокомандувач президент Буш може робити все необхідне для захисту американського народу. Починаючи з часів Другої світової війни, президенти ніколи не просили Конгрес про оголошення війни. Натомість вони поклалися на повноваження щодо застосування сили, ініціювання резолюцій ООН, дії (НАТО) та організовані запити від малих міжнародних організацій, таких як Організація держав Східного Карибського басейну[26].

Конгрес може реагувати проти неоголошених воєн шляхом скорочення коштів на військові втручання. Однак Конгрес рідко вдається до розгляду таких питань. Найбільш узгоджені дії Конгресу щодо обмеження військових повноважень президента були прийняті у Законі про військові сили, незважаючи на вето президента Ніксона у 1973 році. Цей закон був створений для обмеження повноважень президентської війни, але він дав президентам право відправляти війська на термін не більше шістдесяти днів, за умови що будуть проводитись регулярні консультації та звіти перед Конгресом. Однак президенти їх часто ігнорують. Президент Обама не вимагав дозволу Конгресу, перш ніж наказати військовим США приєднатися до нападів на Лівійську повітряну оборону та урядові сили в березні 2011 року. Після початку бомбардувальної кампанії Обама відправив Конгресу лист, в якому заявив, що як головнокомандувач він має конституційні повноваження для атак. Стаття 2 Конституції Сполучених Штатів надає повноваження президенту укладати договори за “порадами та згодою” двох третин Сенату [16, с. 182]. Звичайні закони натомість вимагають схвалення простою більшістю як у Сенаті, так і в Палаті представників. Крім того за статтею 2 Конституції США визначаються й інші повноваження президента у закордонних справах. Згідно з положеннями цієї статті Президент має повноваження призначати певних державних службовців за «породою та

згодою» Сенату. Цей пункт також дозволяє призначати посадових осіб нижчого рівня без порад та згоди. Таким чином, Президент несе відповідальність за призначення дипломатів вищого та нижчого рівня та працівників зовнішньої допомоги [16, с. 180-182]. Наприклад, Державний секретар Сполучених Штатів є міністром закордонних справ США та головним провідником дипломатії держави. І Державний секретар, і послы призначаються Президентом за порадою та згодою Сенату.

На посаді глави держави президент виступає як найвищий дипломат нації та має право говорити від імені усього народу.

Повноваження Уряду США Державний секретар та Міністр оборони відіграють ключову роль у наданні допомоги президенту у зовнішній політиці. Державний секретар Сполучених Штатів є главою Державного департаменту США, який займається питаннями закордонних справ. Секретар є членом кабінету міністрів. Конкретні обов'язки Державного секретаря включають: - організація та контроль усього Державного департаменту США та Служби зовнішніх справ США. - консультація Президента з питань, що стосуються зовнішньої політики США, включаючи призначення дипломатичних представників в інших країнах, а також щодо прийняття чи звільнення представників від інших країн. - участь у переговорах на високому рівні з іншими країнами, або двосторонніми, або як частина міжнародної конференції чи організації, або призначення своїх представників для цих цілей. Це також включає переговори щодо підписання міжнародних договорів та інших угод. - загальне керівництво, координація та нагляд за міжвідомчою діяльністю уряду США за кордоном. - надання інформації та послуг громадянам США, які проживають чи виїжджають за кордон - контроль над імміграційною політикою у США та за кордоном щодо американських громадян. - комунікація з Конгресом та громадянами США щодо питань, які стосуються зовнішньої політики США [9, с. 21-23].

Державний секретар також веде переговори з окремими державами щодо видачі втікачів іноземним країнам. Відповідно до законодавства,

відставка президента або віце-президента діє лише в тому випадку, якщо заявлена у письмовій формі в документі, переданому на посаду Державного секретаря. Міністр оборони призначається президентом «за порадою та згодою» Сенату. Він є членом Ради національної безпеки. Міністр оборони підпорядковується лише наказам президента. Міністр оборони відповідає за командування, контроль та навчання збройних сил США. Міністерство оборони координує діяльність усіх органів та функцій уряду, які стосуються національної безпеки та збройних сил США. Центральне розвідувальне управління Іще одним органом, що відповідає за здійснення зовнішньої політики є ЦРУ. Управління звітує перед директором національної розвідки про зібрану інформацію. До повноважень ЦРУ також належить нагляд за здійсненням військових операцій та польових навчань збройних сил. Конгрес За Конституцією США, Законом про зовнішню торгівлю та Законом про військову силу Конгрес має повноваження у сфері зовнішньої політики. Як було зазначено раніше, Конгрес є єдиною гілкою влади, яка може оголошувати війну, а також саме він розпоряджається військовим та цивільним бюджетом, а тому може впливати не лише на фінансування військових операцій, а й на надання міжнародної фінансової допомоги. Також до повноважень Конгресу належить визначення основних принципів зовнішньої торгівлі.

Отже, так званими механізмами формування зовнішньої політики є саме законодавчі документи Сполучених Штатів Америки, міжнародних організацій (ООН, НАТО, тощо) та звісно ж Президент, представники виконавчої влади та лідери урядів.

1.3 Характеристика зовнішньої політики США на сучасному етапі

Сучасні міжнародні відносини розвиваються під впливом двох протилежних тенденцій: з одного боку, відбувається глобалізація та зростання світових політичних та фінансово-економічних зв'язків, а з іншого – спостерігається регіоналізація міжнародних відносин, поглиблення регіональних інтеграційних процесів.

В силу геополітичного положення чималий вплив на міжнародні процеси надає зовнішня політика США. Якщо відслідковувати світову історію, бачимо, американська влада завжди прагнула направляти розвиток своїх регіонів в потрібне русло та зберігати домінуюче становище в світі [19, с. 95].

Сполучені Штати Америки дійсно впливають на міжнародні відносини і вважаються ключовими державами у світі. США активно залучаються до вирішення різноманітних міжнародних питань, таких як конфлікти, торгівля, кліматичні зміни, боротьба з тероризмом та розповсюдження ядерної зброї. Крім того, США мають широку мережу союзників та партнерів у світі, з якими вони співпрацюють для досягнення спільних цілей. Найбільш важливими серед них є європейський, російський та латиноамериканський напрями.

Період кінця XX - початку XXI ст. є одним з найважливіших періодів у зовнішній політиці Сполучених Штатів, так як до кінця минулого століття США перетворилися в єдину наддержаву, ставши державою, здатною одноосібно здійснювати зовнішню політику, здатну впливати на міжнародну ситуацію в глобальному масштабі. Те, що відбувалося наприкінці XX століття, додало певний поштовх процесам, які відбуваються на початку XXI століття, сформувало основу того, що зараз називається Безполярна епоха [6, с.98-101].

Події, що відбулися на початку XXI століття, задали курс розвитку міжнародних відносин на кілька десятиріч вперед, послужили причиною виникнення політичних, економічних і соціокультурних процесів, які впливають на нинішню ситуацію у відносинах між державами.

До Першої світової війни зовнішня політика США обмежувалася інтересами на території Північної, Центральної та Південної Америки - згідно створеної доктрині Монро. Після Першої світової війни Конгрес Сполучених Штатів не погоджувався йти на етап вступу в міжнародні організації, що обмежувало роль США на міжнародній арені. Але, участь країн в антигітлерівській коаліції значно збільшила вплив США на міжнародній арені, і з другої половини XX століття країна стала ядром капіталістичного табору.

США стали першими, хто розробив і використовував у військових цілях атомну зброю (атомні бомбардування Хіросіми і Нагасакі), також вони перебували в стані глобального протистояння з СРСР, яке закінчилося на початку 1990-х років, в результаті розвалу Радянського Союзу [9, с. 113-114].

Цю модель міжнародної поведінки США називають «сутонаціональним підходом» і вважають, що США надають перевагу багатостороннім діям, коли це можливо, але залишають за собою право діяти в односторонньому порядку, коли це необхідно. Вони також потребують тимчасові союзи та коаліції для досягнення своїх цілей, які не можуть завжди збігатися з цілями інших країн або міжнародних організацій.

Наприклад, у 2003 році США створили "Коаліцію добродушців" для вторгнення в Ірак, коли Безпекова Рада ООН не змогла затвердити резолюцію щодо цього. Це спричинило прихильників з іншими країнами, які вважали, що США діють в односторонньому порядку, не дотримуючись міжнародних прав.

Також варто відзначити, що США є членом багатьох міжнародних організацій, таких як ООН, МВФ, Світовий банк, Всесвітня торгова організація та інші. Але вони часто намагаються впливати в цих організаціях, щоб досягти своїх національних інтересів, що може створити напругу з іншими членами.

Війна в Іраку стала наочним прикладом застосування такої моделі міжнародної поведінки США. Крім того, санкції Раді Безпеки ООН і

недостатню підтримку союзників по НАТО, США продовжували діяти в односторонньому порядку, створивши коаліцію «Друзів США», що склалася з кількох країн, які підтримали війну. Таким чином, США використовували тимчасові союзи та коаліції замість встановлених міжнародних організацій для реалізації своїх національних інтересів.

США володіють 395 великими і малими військовими базами на території 35 іноземних держав. США щорічно витрачає велику кількість грошових коштів на свої збройні сили, скільки не витрачають всі країни разом узяті. На даному етапі мета США – це контроль космічного простору. Як говорить Дж. Модельскі, «в майбутньому можливість діяти глобально стане в більшій мірі приймати форму нарощування космічної мощі. Здатність обмежити доступ в ближній космос для противників, тим самим позбавляючи їх можливості використовувати комунікаційні, навігаційні, метеорологічні та розвідувальні супутники для ведення звичайної або ядерної війни, зіграє величезну роль для США. У ХХІ ст. монополія на космічні сили, судячи з усього, виявиться технічно можливо досягти» [7, с.99-102].

На даному етапі США має найпотужніший військово-морський флот в світі, а також нічим не поступається іншим державам, а навіть переважаючими, сухопутними силами. Країна також має другий ядерний потенціал на планеті за загальною кількістю розгорнутих боєзарядів.

США були одними з головних ініціаторів створення Організацій Об'єднаних Націй після Другої світової війни і до цього дня займають провідну позицію в ООН. Вони є постійними членами Ради Безпеки та мають значний вплив на роботу і прийняття рішень в інших спеціалізованих установах ООН. США є учасниками і в таких організаціях як: Азіатський банк розвитку (нерегіональний член), Африканський банк розвитку (нерегіональний член), ЄБРР, ОБСЄ та ін.

Сполучені Штати - це високорозвинена країна, що займає перше місце серед економік світу за номінальним ВВП і друге за ВВП (ПКС).

Хоча населення країни становить лише 4,3% від загального числа жителів в світі, американцям належить близько 40% сукупного світового багатства. Сполучені Штати займають лідируючі місця в світі за соціально-економічними показниками, включаючи середню зарплату, ІЛР, ВВП на душу населення і продуктивність праці. Економіка США є постіндустріальною, чим пояснюється переважання сфери послуг та економіки знань, але в той же час, виробнича частина країни займає друге місце за величиною в світі [15, с. 76-78].

Найбільша економіка світу є головним джерелом світового технічного розвитку - на частку США припадає 35,8% світових витрат на розробку і виробництво нових технологій. США вкладає в розвиток в високих технології більше, ніж країни всієї Європи, разом узяті. Більше 40% світових інвестицій в комп'ютерні технології припадає на американські компанії - понад 220 млрд. дол. Усередині країни розташовано 40% від кількості всіх комп'ютерів в світі. На сьогоднішній день економіка країни займає майже четверту частину від загально світового ВВП і виробляє третину глобальних військових витрат, що змушує США займати місце головної економічної і військової держави планети.

На сьогоднішній день англійська мова є основною мовою міжнародного спілкування у всіх сферах міжнародної діяльності. Англійська мова забезпечує просування процесу глобалізації, а також розвитку реклами на міжнародному рівні. Країни, державним мовою яких є англійська, виробляють 40% світового валового інформаційного продукту. Більше 80% інформаційних матеріалів, розміщених в мережі інтернет також англійською мовою. США мають найбільша кількість людей, які є Нобелівськими лауреатами. Крім цього, США мають найбільшу політичну і культурний вплив на міжнародній арені, а також є лідерами в наукових дослідженнях і технологічних інноваціях.

У зв'язку з поглибленням глобалізації і розвитком діяльності транснаціональних компаній зовнішньополітичне співробітництво повинно

здійснюватися не тільки з іншими державами, а й з недержавними об'єктами. Однак захист власних національних інтересів залишається головною складовою зовнішньої політики, оскільки національні інтереси мають першорядне значення, ідеологічні основи держави стануть основою для створення концепції зовнішньої політики.

На формування американської зовнішньої політики і національної геополітичної стратегії вплинуло багато різних міжнародних і політичних чинників, які в основному пов'язані з процесом трансформації світової політичної системи в кінці ХХ століття [6, с. 41].

В цілому, основи зовнішньої політики США були створені і затверджені в 1823 році, що стало значним явищем у формуванні її загальної концепції.

Багато років минуло з моменту формування зовнішньої політики США і до формування постбіполярної системи. Зовнішньополітичні постулати держави неодноразово змінювалися відповідно до розвитку країни та її позицією на світовій арені. Сполучені Штати Америки-це держава, яка опинилася одним з центральних факторів світової політики другої половини ХХ століття. У цей період зовнішня політика США розвивалася в запеклих дискусіях між прихильниками двох концепцій - інтернаціоналізму і ізоляціонізму [6, с. 42-44].

Перша концепція показує, що активне втручання Америки у справи інших держав виправдано. По-перше, це робиться заради свободи і демократії, а по-друге, для захисту американських політичних і економічних інтересів в різних регіонах світу. В певному сенсі ідея свободи демократії в усьому світі була придумана для зовнішніх спостерігачів, а реальна причина всіх інтервенцій з боку США - тільки для простих американців, які представляють потенційних виборців.

У свою чергу, ізоляціоністи вважають, що кращий варіант для Америки це якомога менше втручатися в справи інших держав. Прихильники цієї ідеї вважають, що у внутрішньому житті США існує досить проблем, які потребують негайного вирішення.

Політична історія США показує, що президентам США, від Ф. Рузвельта до Дж. Буша-молодшого, потрібно немало зусиль для подолання поширення позиції ізоляціоністів, оскільки вона не відповідала позиції істеблішменту. ЗМІ справляють істотний вплив на американську громадську думку, висвітлюючи інформацію про військових діях США в інших країнах і жертви військових дій. Можна зазначити, що «будь-якому президенту в таких умовах було б складніше довести виборцям необхідність жертвувати життями американців заради інших держав». Ця обставина, а також той факт, що після розпаду СРСР Сполучені Штати стали єдиною в світі наддержавою, привели до формування концепції однобічності.

Загальна суть ізоляціоністських заяв про скорочення зовнішньополітичних зобов'язань і геополітичних домагань США полягала в тому, щоб уникнути «імперської перенапруги». Однак реалії того часу були такі, що обмеження глобальної присутності США в світі було неможливо. Головною причиною поступального розширення сфери впливу Америки став розпад Радянського Союзу і формування потужного вакууму влади, стратегічно важливого для США, на руїнах «Радянської Імперії».

Більш глобальні висновки про фактори, що впливають на зовнішню політику США, і перспективи її розвитку зробив американський політолог З. Бжезинський у своїй роботі "Велика шахівниця". Початок 1990-х років ознаменувався переходом до нової глобальної політичної системи, в якій Сполученим Штатам було надано статус єдиної наддержави. Більшість аналітиків і політологів виступали за розширення американського впливу і зміцнення статусу «Світового лідера» в той час, так як це були перші кроки для об'єднання Європи і світу, що стає все більш мобільним і взаємопов'язаним [4, с. 69-70].

У число цих теоретиків входив і Бжезинський, який стверджував, що США повинні зберігати статус наддержави, пригнічуючи будь-які спроби росії до зміцнення. Американський політолог в інтерв'ю дослідному інституту

«Відкриті медіа» заявили, що «росія може бути або імперіалістичною, або демократичною, але це не може бути одночасно. Якщо росія буде залишатися євразійською державою, буде переслідувати євразійські цілі, то залишиться імперською, а імперські традиції росії треба ізолювати». Ми не будемо пасивно спостерігати за цією ситуацією. Всі європейські держави і Сполучені Штати повинні стати єдиним фронтом в їх відношенні до росії.

У своїй науково-публіцистичній праці "Велика шахівниця" З. Бжезинський розглядає становище країн Євразії, яку він називає "Великої шахівницею", і роль Сполучених Штатів як єдино можливого гаранта міжнародної безпеки на цьому континенті відповідно до реалій часу. Автор книги бачить переваги американської держави в наступних чотирьох важливих аспектах світової влади [4, с.65-67]:

1) у військовій області США мають безпрецедентним глобальним потенціалом розгортання;

2) в області економіки США залишаються основним драйвером світового розвитку, незважаючи на конкуренцію з боку окремих країн (як приклади автор наводить Японію і Німеччину);

3) технологічна, де США зберігає абсолютне лідерство в передових областях науки і техніки;

4) в галузі культури, де, незважаючи на свою примітивність, Америка дуже приваблива, особливо серед молоді в усьому світі.

Лідерство у всіх цих областях дозволяє США утримувати лідируючі позиції на світовій арені. Американський політолог також зазначає, що сформований в 1990- ті роки керівництво західної держави має бути консолідовано певними зовнішньополітичними діями, яким Бжезинський приписував європейську інтеграцію і повну незалежність пострадянських країн від росії [4, с. 75].

Часте згадування Європи в творчості Бжезинського можна зазначити в тексті так, що «автор виділяє цю територію не тільки як важливе геополітичний простір, але і як природного союзника США». В цілому

глобальна робота американського політолога стала основою ідеологічних основ зовнішньої політики США. Бжезинський був ідеологом політики розширення впливу США через поширення ліберальних цінностей [4, с. 71-75].

Значні праці, що стали ідеологічною основою політики США, згодом були використані при формуванні концепції зовнішньої політики США, яка зараз приймається кожні 5 років.

З приходом в 1992 році демократичного Президента Білла Клінтона зовнішня політика США зазнає серйозних змін. В процесі розробки глобальної стратегії на постбіполярний період сформувалися нові підходи до проблеми державної безпеки. Концепції, що обговорювалися в ході зовнішньополітичних дискусій, використовувалися адміністрацією Клінтона під час підготовки нової стратегії національної безпеки.

Адміністрацією Клінтона була врахована стратегічна помилка попереднього президента, суть якої полягала в тому, що громадська думка різко негативно ставиться до зовнішньополітичних ініціатив при погіршенні умов внутрішньої економічної стабільності. Тому було проголошено рішення про стирання кордонів між внутрішньої і зовнішньої політикою для ведення активної міжнародної діяльності, і як наслідок цього, відкриття іноземних ринків і поява нових робочих місць для американців[32].

У період першого терміну правління Клінтона, головним зовнішньополітичним питанням було розширення НАТО. Припинення існування Організації Варшавського договору в 1991 році зняло питання про розпуск Північноатлантичного альянсу. Однак тепер гостро стояло питання про розширення союзної організації. Це питання мало важливу стратегічну значимість: розширення місії, розширення зони відповідальності, розширення складу [8 с. 53-54].

10 січня 1994 року Б. Клінтон, виступаючи на саміті НАТО в Брюсселі, заявив, що якщо демократія на Сході буде переможена, насильство і нестабільність зі Сходу можуть бути небезпечні для Америки і інших

демократичних держав . Клінтон офіційно оголосив про програму «Партнерство заради миру», яка повинна була сприяти новим відносинам безпеки між Північноатлантичним Союзом і його партнерами.

Розширення НАТО було не так розширенням військового блоку, скільки розширенням меж ліберально-демократичного ладу, підтримуваного Сполученими Штатами протягом більше 40 років.

До моменту обрання Клінтона на другий термін питання про розширення Альянсу було остаточно вирішено. Перемога Клінтона на президентських виборах 1996 року була розцінена його адміністрацією як національне визнання її зовнішньополітичної стратегії США [6, с. 54-63].

В цілому зовнішня політика Клінтона була досить агресивною, особливо під час його другого терміну. Однак його основні положення стали основою для проголошення «доктрини Джорджа Буша-молодшого», яка була прийнята в 2001 році[32].

Джордж Буш обійняв посаду президента США в 2000 році. Спочатку програма нового президента була орієнтована на внутрішньополітичні питання. Фокус різко змінився після терористичних актів 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку. Ці події призвели до безпрецедентної боротьби з терористами, яку президент Буш назвав «війною з тероризмом». В результаті виникла необхідність переглянути концепцію стратегії національної безпеки, яка стала основою «доктрини Буша». Основні положення доктрини Буша, в яких проголошувалася необхідність перегляду підходів до забезпечення безпеки США, були викладені в 2002 році в «стратегії національної безпеки», «Доповіді про стан нації», а також у виступі президента в ООН [27, с. 73-75].

Суть цих трьох важливих документів полягала в одній єдиній ідеї - боротьбі з тероризмом. У передмові до нової стратегії стверджується, що Сполучені Штати в даний час прагнуть створити середу, в якій всі країни і всі суспільства можуть обрати шлях політичної та економічної свободи, використовуючи його і відповідаючи на його виклики. Нова стратегія простежується в чотирьох основних постулатах:

1) закликати до активізації бойових дій проти ворожих держав і терористичних груп, які прагнуть розробити зброю масового знищення;

2) заяву про те, що США не дозволять жодній іноземній державі кинути виклик своїй глобальній військовій потужності;

3) вираз прихильності багатостороннього міжнародного співпраці, але за умови, що «Сполучені Штати не вагаючись будуть діяти самостійно» в інтересах національних інтересів і національної безпеки, якщо це необхідно;

4) проголошення мети поширення демократії та прав людини у всьому світі, особливо в мусульманському світі.

Виходячи з цього, робиться висновок, що відтепер зовнішня політика США буде проводитися в односторонньому порядку. Отже, це виправдовує право США на переважаючий удар, який раніше був останнім кроком в боротьбі з загрозами національній.

В цілому, для характеристики доктрини, що існувала протягом всього періоду правління Буша, її можна охарактеризувати як нову політику США, спрямовану на боротьбу з тероризмом в рамках власної безпеки. Крім того, розширення НАТО не припинилося, і концепція «Розширення демократії» продовжувала здійснюватися [26].

У 2009 році Барак Обама змінив Дж. Буша на посаді президента. Майже відразу після цього, в 2010 році, була прийнята нова стратегія національної безпеки США. Вона визначила в якості своєї головної мети національне оновлення для відновлення глобального лідерства. Основними елементами нової стратегії національної безпеки є:

1) використання неоліберальних підходів, акцент на роль «м'якої сили» (дипломатія, співпраця, міжнародно-правове врегулювання);

2) недопущення застосування односторонніх превентивних військових дій;

3) необхідність спільних дій держав в рамках міжнародного права;

4) використання міжнародних організацій для вирішення найбільш складних міжнародних проблем (НАТО, ООН та ін.).

Крім того, оновлена стратегія враховувала реалії часу, тому політика США тепер повинна ґрунтуватися на різних мінливих загрозах, включаючи війну в кіберпросторі, епідемічні захворювання, етнічні конфлікти і нерівність[11, с. 19-20].

З 2015 року діє нова, до цього дня, стратегія національної безпеки США. Зміцнення економічної могутності країни сьогодні є основою національної безпеки. Однак інша частина нової стратегії не зазнає кардинальних змін. також зберігається спрямованість на односторонність дій, із застереженням про те, що сильніше Сполучені Штати стають, лише мобілізує країни на колективні дії [29].

Ідея залишається в тому, що Америка стане єдиним лідером серед всіх країн світу. Гостро стоїть питання політики щодо росії, тому що уряд бачить в російській федерації загрозу агресора.

Сьогодні Сполучені Штати грають провідну роль на міжнародній арені. Їх зовнішньополітичні інтереси тісно пов'язані з ідеологією. Провідним ідеологічним принципом США є американська винятковість. Відповідно до цієї ідеології Америка демонструє себе як «будівельник» світу, «світова поліція», а також еталон для інших держав. США активно просувають свої власні інтереси і цінності, з силою або без сили. У той же час США проводять політику ізоляціонізму. Суть цієї політики полягає в небажанні укладати різні угоди, тобто повному уникненні решти світу.

Попередній президент США, Д. Трамп, підкреслює, що США, необхідно поліпшити ситуацію всередині країни, а не займатися справами Сирії та світу в цілому. В початку свого президентства Д. Трамп підписав розпорядження про будівництві стіни на кордоні з Мексикою. Він підкреслював, що зведення стіни дозволить скоротити число злочинів і збільшити кількість робочих місць. Потім він пропонує негайно вислати всіх незаконних мігрантів, які вчинили злочин або прострочили свої візи. Було заборонено в'їжджати в США громадянам Ірану, Ємену, Лівії, Сирії, Сомалі та Судану. Відповідно, категорично заборонялося приймати сирійських

біженців на невизначений термін, як, втім, і інших біженців на 120 днів [20, С. 93-95].

У квітні 2017 року США нанесли ракетні удари по сирійській авіабазі, з якої, по лінії Вашингтона, була проведена хімічна атака владою країни. Також був нанесений удар по терористичному угрупованню "ІГ" в Афганістані.

Дональд Трамп вкрай був занепокоєний ядерною загрозою з боку Північної Кореї, так як в квітні 2017 року КНДР випробувала свої балістичні ракети, направивши їх в сторону Японії. Тому ми можемо спостерігати зіткнення політики ізоляціонізму і американського зовнішньополітичного принципу американської винятковості. Поширення демократії та зміцнення демократичних інститутів є головною метою США.

Демократизація важлива для Сполучених Штатів не тільки тому, що вона збільшує їх вплив, а й тому, що вона впливає на безпеку їх країни, оскільки відсутність демократії призводить до внутрішніх конфліктів, етнічної ворожнечі і політичного гноблення, що в свою чергу сприяє появі біженців. Аналіз зовнішньої політики США в різних регіонах світу дозволяє побачити, що ця мета включена в усі зовнішньополітичні цілі країни.

Америка завжди виступала за повагу прав людини як жінок, так і чоловіків. Якщо ворожий їм режим не поважає права людини, Сполучені Штати можуть ввести санкції, а також застосувати силу під приводом порушення прав людини в цьому регіоні.

З моменту інаугурації президента Сполучених Штатів Америки Джо Байдена вже пройшло що не менше двох років, зовнішня політика адміністрації пройшла цілу низку суттєвих змін та корекцій. Початкові наміри керівництва Демократичної партії стосувалися перегляду напрацювань Д. Трампа та відновлення більшості політичних імперативів часів президентства Б. Обама. Але такий підхід вдалося втілити лише частково, адже у таких питаннях, як загострення відносин з КНР, перерозподіл оборонних витрат у межах НАТО та обмеження обсягів прямої

закордонної військової присутності курс попередньої адміністрації загалом продовжувався, хоча і з певними корективами.

Основні зміни стосувалися внутрішньої політики, включаючи ослаблення обмежень для незаконних іммігрантів, припинення будівництва захисної стіни на кордоні з Мексикою та заходів екологічної спрямованості, зокрема припинення будівництва нафтопроводу Keystone XL з Канади та обмеження видачі ліцензій на видобуток енергоносіїв.

Адміністрація Дж. Байдена активізувала стратегічний діалог з союзниками по НАТО і G7, відновила участь у Паризькій угоді щодо клімату, відмовилася від виходу зі Всесвітньої організації охорони здоров'я та висловила намір провести переговори про поновлення дії угоди щодо ядерної програми Ірану [21].

При цьому США зберегли введені за Д. Трампа мита в торгівлі з КНР, підвищили нормативні вимоги до біржових операцій китайських корпорацій і продовжили введені адміністрацією Д. Трампа перешкоди в їх допуску до нових технологій.

Звертаючись до країн Європи, Дж. Байден «підтвердив гарантії безпеки союзників у рамках НАТО і припинив виведення американських військ з Німеччини». Характеризуючи позицію щодо росії, Дж. Байден звинуватив Москву у спробах послабити НАТО і ЄС, однак висловив готовність продовжувати діалог з контролю над озброєннями. Поряд із цим, одним із перших рішень адміністрації Дж. Байдена стало продовження Договору про скорочення стратегічних наступальних озброєнь (СНО-3) на наступні п'ять років.

Йдучи на зустріч побажанням уряду А. Меркель, США відмовилися від запровадження санкцій проти європейських компаній, пов'язаних з добувочою російського газопроводу «Північний потік-2».

Дж. Байден виявляв готовність взаємодіяти з Москвою з питань клімату та розмежування військової присутності на Близькому Сході. Після зустрічі з В. Путіним у Женеві (16.06.2021 р.) Дж. Байден зауважив про необхідність

виконання Україною Мінських угод 2015 р., а під час розмови з В. Путіним 30.12.2021 р. підтвердив відсутність планів розміщення ударних наступальних озброєнь на українській території.

Ультиматум, який МЗС РФ висунуло США і НАТО 17.12.2021 р., спростував наміри американської сторони налагодити діалог з Москвою на засадах пом'якшення протиріч та «управління ризиками». Виступаючи зі зверненням з приводу російського нападу на Україну (24.02.2022 р.), Дж. Байден повідомив про введення нових санкцій проти РФ і пообіцяв, що США «захищатимуть кожен дюйм території НАТО з усією силою американської могутності». «У відповідь на агресивні дії росії, включаючи присутність її військ у Білорусії та на Чорному морі, Дж. Байден санкціонував розгортання сухопутних і військово-повітряних сил, які вже дислоковані в Європі, на східному фланзі НАТО – на територіях ... Естонії, Латвії, Литви, Польщі та Румунії. При цьому будь-які форми прямої участі США в конфлікті було категорично спростовано» [5] .

Війна в Україні прискорила узгодження зовнішньополітичних цілей та пріоритетів США, які набули жорсткішого конфронтаційного забарвлення. Ознайомлення з базовим доктринальним документом адміністрації Дж. Байдена – Стратегією національної безпеки від 12 жовтня 2022 р. [34], дозволяє окреслити основні риси позиціонування нинішньої владної команди.

Основними індикаторами СНБ-2022 стали:

- Підтвердження тенденції до розмивання межі між «внутрішньою» та «зовнішньою» політикою. Це положення фігурувало і в Стратегії національної безпеки США 2017 р. Хоча ні нинішня, ні попередня редакція СНБ не визначають механізми узгодження конкуруючих імперативів, можна зробити припущення, що внутрішня політика все ж зберігатиме відносну пріоритетність.

- Визнання конфронтації з авторитарними та ревізіоністськими державами в якості головної зовнішньої загрози.

- Окреслення низки транснаціональних проблем, які потребують міжнародного співробітництва, хоча й без уточнення їхньої ієрархії за ступенем значимості.

- Виділення «кліматичної геополітики» в якості окремого напрямку, який потенційно може набути ознак організуючого принципу стратегії зовнішніх дій.

На загал усі перелічені напрями потребують роз'яснень у відомчих інструкціях, насамперед у контексті розстановки пріоритетних завдань і способів тактичного реагування на зміни на глобальному та регіональних рівнях.

Серед найважливіших аспектів СНБ-2022 слід зазначити мету «стримування щодо росії та забезпечення перемоги у конкуренції з Китаєм». В документі зазначено, що «КНР і росія дедалі більше пов'язані одна з одною, хоча виклики, які вони уособлюють, істотно різняться. Ми зробимо пріоритетом збереження міцної конкурентної переваги над КНР, водночас обмежуючи все ще фундаментально небезпечну росію» [34]. Відповідно, ідеологічні принципи Сполучених Штатів простежуються у всіх політичних курсах адміністрацій всіх президентів. Всі їх дії, будь то силові чи ні, завжди виправдовуються тим, що вони діяли у власних інтересах. Слід також враховувати, що принцип американської винятковості грає першорядну роль у зовнішній політиці США, і особливо в їх «побудові світу», тобто можна сказати, що американські ідеології служать орієнтиром для зовнішньої політики США, тобто допомагають в прийнятті різних рішень.

Звертаючись до загальних результатів ідеологічної основи зовнішньої політики США, необхідно чітко визначити фактори, що вплинули на її формування, а також виділити ідеологічні засади [18, с. 90-93].

По-перше, глобальні трансформації кінця ХХ століття дозволили розширити вплив США у всьому світі, що призвело до формування нових векторів їх зовнішньої політики. По-друге, величезний вплив на формування ідеологічних основ зовнішньої політики Сполучених Штатів зробили праці

американських політологів: З. Бжезинського («Велика шахівниця»). Американські політологи найточніше описали основні вектори розвитку зовнішньої політики США і найбільш успішні механізми її реалізації [4].

Сьогодні Сполучені Штати грають провідну роль на міжнародній арені. У той же час відбувається зіткнення між політикою ізоляціонізму і американським зовнішньополітичним принципом американської винятковості в ідеології зовнішньої політики.

Головна мета США: поширення демократії і зміцнення демократичних інститутів. Політика демократизації має важливе значення для Сполучених Штатів, оскільки вона посилює свій вплив, а також впливає на загальну безпеку країни, оскільки відсутність демократії призводить до внутрішніх конфліктів, етнічної ворожнечі і політичного гноблення, що в свою чергу сприяє появі біженців.

РОЗДІЛ 2

АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ В СВІТЛІ ВИКЛИКІВ XXI СТОЛІТТЯ

2.1 Шлях до встановлення «стратегічного партнерства» та визнання України стратегічним партнером

Під час президентства Джорджа Буша-старшого Радянський Союз розпався і на його території утворилося п'ятнадцять незалежних республік. Період Радянської «перебудови» покращив відносини між Сполученими Штатами та СРСР. Хороші, якщо не сказати дружні, відносини склалися з Михайлом Горбачовим. Була надія, що «ослаблений і реформований колишній супротивник відмовиться від реалізації комуністичної ідеології» [30]. Це дозволило б США вважати себе переможцем у «холодній війні». Однак цьому могли завадити відцентровці тенденції в СРСР, які чітко проявилися тоді. У разі їхньої остаточної перемоги США постали б перед необхідністю мати справу з п'ятнадцятьма новоствореними незалежними державами з їхніми численними внутрішніми проблемами, новим керівництвом, та відсутністю у багатьох із них державності в дорадянський період. Крім того, той факт, що деякі з цих держав, у тому числі й Україна, отримали незалежність разом із значним арсеналом ядерної зброї, що знаходився на їхній території, це відіграло значну роль у формуванні підходу адміністрації президента США у 1990-1991 рр.[12, с. 119-122]. Так, це правильно, спочатку багато американських чиновників з побоюванням сприйняли проголошення Україною незалежності та її подальші кроки до відділення від Радянського Союзу. Президент Джордж Буш-старший намагався підтримати зусилля радянського лідера Михайла Горбачова зберегти СРСР, який розпадався на їхніх очах. Однак у міру розвитку подій і демонстрації відданості України демократичним реформам і правам людини

Сполучені Штати почали надавати більшу підтримку та визнавати суверенітет України. Президент США Джордж Буш-старший відвідав Київ у серпні 1991 року, де виступив українському народу про важливість зміцнення демократії та розвитку економіки в країні. Протест, його заява про небезпеку "самовбивчого націоналізму", що може призвести до розпаду держави, викликала скандальну реакцію серед українців[29].

Багато українців сприйняли цю заяву як дискредитацію національного руху за незалежність, яка вже протягом кількох років боролася за свободу і демократію в Україні. Президент Буш-старший був змушений виправлятися і повідомив, що його слова були неправильно сприйняті, і він поважає бажання українського народу побудувати власну незалежну державу.

Хоча "Chicken Kiev Speech" стала досить контроверсійною, вона також стала важливою підтримкою в історії України та США, яка сприяла зміцненню дипломатичних відносин між цими двома країнами[29].

В остаточному результаті США визнали незалежність України в грудні 1991 року, а Україна згодом відмовилася від своєї ядерної зброї в обмін на гарантії територіальної цілісності та безпеки. У цілому зброю на території України вважали єдиним із найбільших загроз світової безпеки внаслідок можливого загострення відносин між Україною та росією, яка стверджувала право на контроль за цією зброєю. Тому вимоги США були спрямовані на забезпечення безпеки не тільки України, але й усього світу. Після довгих переговорів Україна погодилася зі знешкодженням своєї ядерної зброї.[12, с.121-122]. «Русоцентристи» вважали, що Україна має лише другорядне значення і має підпорядковуватися російським інтересам, які вважалися головними в рамках пострадянського простору. «Реалісти», натомість, вважали, що США повинні взяти до уваги геополітичне значення України, яке має важливе значення як перехрестя транспортних шляхів і місце ядерних збройних складів. На той момент існувало два основних напрями думок щодо того, як слід вирішувати це питання. «Русоцентристи» або прихильники ідеї єдиного блоку пострадянських держав, що збиралися навколо росії, вважали,

що Україна має зберегти свою ядерну зброю для забезпечення своєї національної безпеки. "Реалісти" переконували, що Україна має відмовитися від ядерної зброї в обмін на гарантії безпеки від інших країн.

Відтак, було розроблено Програму знищення ядерної зброї на території України, яка передбачала вивезення ядерних боєприпасів до росії та розміщення їх на російських або казахстанських базах для подальшого знищення.

З часом США розвинули діалог з Україною та надали їй підтримку в багатьох сферах, включаючи підтримку реформ та демократичних процесів, військову допомогу, розвиток економіки та культурних відносин. Також було підписано низку договорів та угод між Україною та США, включаючи Угоду про дружбу, співпрацю та партнерство [7, с.66-68]. Дійсно, на початку 1990-х років Україна була однією з найбільш потужних ядерних держав світу. Однак вирішення питання про долю української ядерної зброї стало місцем для багатьох країн, у тому числі США. На той момент існувало два основних напрями думок щодо того, як слід вирішувати це питання.

У результаті в 1994 році було підписано Будапештський меморандум про забезпечення гарантій України щодо її безпеки та територіальної цілісності в обмін на її відмову від ядерної зброї [12, с.123]. Меморандум було підписано США, Великою Британією та росією, а також Білорусією та Казахстаном, які також успадкували частину радянської ядерної зброї після розпаду СРСР. Угода передбачала гарантії безпеки та суверенітету України, а також зобов'язання сторін ніколи не використовувати ядерну зброю проти України. Україна здійснила повний демонтаж своєї ядерної зброї до 1996 року. Сполучені Штати дійсно намагалися вирішити питання щодо української ядерної зброї для посередництва росії. У 1994 році було підписано Будапештський меморандум, в якому США, Велика Британія та росія гарантували територіальну цілісність та безпеку України в обмін на здійснення нею без'ядерного статусу. У результаті Україна передала свою ядерну зброю росії для знешкодження, а США та інші країни надавали

Україні допомогу в розвитку інших видів безпеки та допомогу в реформуванні економіки та інших сфер. Однак пізніше українські влади зазначили, що гарантії безпеки, які були надані, не були повною мірою виконані.

Так, дійсно, США та росія спільно тиснули на Україну щодо ліквідації її ядерної зброї. У рамках Угоди про нерозповсюдження ядерної зброї Україна зобов'язувалася передати свій арсенал ядерної зброї росії для його роззброєння. У 1996 році Україна стала офіційно без'ядерною державою [12, с.124]. Продовження "жорсткого" курсу відносин з Україною на початку президентства Білла Клінтона обумовлено було, зокрема, складністю перехідного періоду в росії та невизначеністю її політичного курсу. Проте згодом Клінтон змінив свою позицію та виявив більшу підтримку України в її прагненнях збереження ядерної зброї [32].

Наприкінці 1993 року США та росія підписали Спільну декларацію про принципи та програми зниження та обмеження стратегічних наступних збройних систем, що дозволило Україні почати процес передачі своїх ядерних збройних потенціалів росії.

Підхід американської адміністрації до України почав змінюватися лише в 1993 р. В українсько-американських відносинах відбулося часткове потепління, частково через посилення антидемократичних тенденцій у росії («розстріл» парламенту президентом РФ Б. Єльцина, значна перемога лівих сил і ЛДПР на чолі з В. Жириновським на виборах до Держдуми). Перспектива тісної співпраці з росією для Сполучених Штатів ставала все більш недосяжною. росія перейшла до більш рішучої та наполегливої політики утвердження себе як лідера на пострадянському просторі з претензією на відновлення свого колишнього впливу на події у світі. Так, у другій половині 1990-х років адміністрація Білла Клінтона справді сприймала росію як якусь загрозу національній безпеці США [31]. Наприклад, у 1997 році була оприлюднена нова воєнна стратегія США, в якій росія визначалася як один із можливих "противників" або противників США. Також у той час

почалася активна дискусія про можливе розширення НАТО на схід, включаючи Україну та Грузію, що викликало обурення в росії. У 1999 році розширення НАТО остаточно стало реальним, коли до нього увійшли Польща, Чехія та Угорщина.

Почався новий напрямок співпраці у більш широкому спектрі питань. Партнерство зі США надало Україні можливість розвивати свої економічні та політичні зв'язки з країнами Заходу, зокрема, через участь у проектах з євроатлантичної інтеграції. Для США, у свою чергу, Україна стала першим партнером у регіонах та можливим «майданчиком» для впливу на сусідні країни, зокрема росію.

Проте, необхідно зазначити, що розвиток українсько-американських відносин був також обумовлений геополітичними інтересами США, в тому числі і бажанням скоротити вплив росії в регіонах. Отже, партнерство між країнами базувалося на взаємних користях та збігу інтересів[14, с.99]. Під час візиту державного секретаря, Уоренна Крістофера до Києва у 1993 р., було підписано Декларацію про наміри, в яких обговорювалися перспективи розвитку українсько-американських відносин у різних сферах, включаючи економіку, безпеку, демократію та права людини. Було також обговорено питання забезпечення безпеки України та співпраці між двома країнами в цій сфері.

Ці події свідчать про зростання інтересу США до України та поступове визнання її важливості як партнера в регіоні.

Ця угода стала історичною, після чого Україна стала першою державою, яка відмовилася від ядерної зброї, яку вона отримала під час розпаду СРСР. Угода також передбачала, що США та росія зобов'язані поважати територіальну цілісність та суверенітет України, та підтримувати її економічний розвиток та безпеку. Так, це правда. Підписання тристоронньої Угоди між США, росією та Україною стало переломним моментом у стосунках між цими державами та дало поштовх для налагодження співпраці в багатьох сферах. Приєднання України до Договору про нерозповсюдження

ядерної зброї було важливим кроком у знищенні ядерної зброї та збереженні світу та стабільності в регіонах. Угода також сприяла залученню іноземних інвестицій та зміцненню економічних зв'язків між країнами. Зняття "ядерного питання" з порядку денного українсько-американських відносин дало можливість більш активно налагоджувати стосунки між Україною та США в інших напрямках, зокрема економічних та безпекових. Надання гарантій безпеки України з боку США та інших держав стало фактором у забезпеченні національної безпеки та інтеграції України у світову спільноту. Додаткові економічні допомоги з боку США допомогли Україні здолати економічні труднощі та розпочати шлях до розвитку та модернізації своєї економіки. Справді, початок 90-х років для українсько-американських відносин був асиметричним. Україна знаходилася в складному економічному та політичному становищі після розпаду СРСР, у той час як США були сильною державою з великим впливом у світі. Україна мала надії на підтримку США в процесі її становлення як незалежної держави, в тому числі й питання її ядерного роззброєння. З іншого боку, США зацікавлені в швидкому та безпечному здійсненні процесу ядерного роззброєння в Україні та інших пострадянських державах, що створювало загрозу для міжнародної безпеки. Отже, взаємовідносини між Україною та США в цей період були складними та обмеженими, але успішні переговори та прийняття важливих рішень щодо ядерного роззброєння сприяли покращенню відносин між державами.

2.2 Політика США щодо партнерства з Україною

Наступним етапом відносин Україна і США, було підписання декількох важливих документів, зокрема, меморандум про розуміння щодо ядерної

безпеки, який передбачав співпрацю в галузі зменшення загрози поширення ядерної зброї та роззброєння. Також в цей час було підписано меморандум про співпрацю у сфері розвитку енергетичних технологій, що сприяло включенню України до глобальної мережі постачання ядерного палива та покращенню енергетичної безпеки країни[14, с. 96-97].

Крім того, США надавали фінансову та технічну допомогу Україні у проведенні ринкових реформ та впровадженні демократичних змін. В 1998 році Україна стала членом Партнерства за мир, в рамках якого вона брала участь у миротворчих операціях в різних країнах світу.

Цей етап також був відзначений візитами високопоставлених посадовців з обох країн. Наприклад, у 1995 році президент України Леонід Кравчук здійснив офіційний візит до США, а в 1996 році президент Білл Клінтон відвідав Україну. У ці роки також було створено Комісію з питань торгівлі та економічної співпраці між США та Україною, яка забезпечувала розвиток торговельних та економічних відносин між країнами. Цікавий факт, дійсно, президентство Білла Клінтона було важливим для українсько-американських відносин і забезпечило додаткову підтримку України з боку США. На жаль, пізніше ці відносини стали менш інтенсивними, і з певного часу Україна виявилася не такою важливою для США, як це було раніше[31]. Але в останні роки, президенства Біла Клінтона, відносини між двома країнами знову зазнали певного зростання і розвитку, що може бути важливим для подальшої співпраці та підтримки. Це правильне твердження, адже «Україна від самого початку незалежності визначала свій курс на "стратегічне приєднання до Європи", зокрема до Європейського Союзу». Однак, російські політики та експерти бачили цей курс як загрозу для своїх інтересів, і росія була зацікавлена в тому, щоб зберегти вплив на Україну. У свою чергу, українська еліта розуміла, що не може повністю відірватися від росії через тісні економічні та культурні зв'язки між країнами, а також через залежність України від російського газу та інших ресурсів. Тому Україна стала шукати баланс між своїм "європейським вибором" та

збереженням добрих відносин з росією[33]. Ці візити дійсно зіграли важливу роль у зміцненні двосторонніх відносин між Україною та США. Вони стали проявом підтримки демократичних та ринкових реформ в Україні, її політичного суверенітету та територіальної цілісності, а також інтеграції України до європейської та світової спільноти. Під час цих візитів було укладено кілька важливих угод, які сприяли подальшому розвитку співпраці між двома країнами. Під час зустрічей на різних рівнях американська сторона постійно наголошувала на «стратегічному пріоритеті України в Європі» та важливості її незалежності. Україну назвали «ідеальним партнером [США] в Центральній Європі». Зі свого боку Леонід Кучма пообіцяв, що Україна буде залучена до СНД та її військово-політичних та економічних структур лише певною мірою [18]. Так, дійсно, Україна намагалася розвивати багатовекторну зовнішню політику, спираючись на різні країни та міжнародні організації, щоб забезпечити свою національну безпеку та економічний розвиток. Одним з ключових партнерів для України стали Сполучені Штати Америки. Хартія українсько-американського партнерства, дружби та співробітництва, яка була підписана в 1994 році, стала важливим документом, який визначив стратегічні напрямки співпраці між Україною та США[23].

Україна отримала підтримку США у здійсненні реформ, забезпеченні своєї територіальної цілісності та суверенітету, інтеграції до світової економіки та політичної системи. У свою чергу, Україна дала США доступ до своїх ринків та ресурсів, допомогла у боротьбі з транснаціональними загрозами, такими як торгівля людьми, наркотиками, тероризмом та поширенням зброї масового знищення.

У після радянському періоді Україна опинилася у складній економічній ситуації, але завдяки матеріальній та фінансовій допомозі з боку західних країн та фінансових інституцій Україна змогла вийти з кризи та розпочати розвиток своєї економіки. Наприклад, у період з 1991 по 1999 роки Україна отримала більше \$10 мільярдів допомоги від МВФ та близько \$2,5 мільярдів допомоги від ЄБРР. Також важливою частиною економічного зростання

України була іноземна інвестиційна діяльність, зокрема з боку західних компаній. В цілому, західна допомога та інвестиції зіграли важливу роль у розвитку української економіки та політичної стабільності країни. Створення міждержавної комісії та визначення відносин між США та Україною як "стратегічне партнерство" свідчило про поглиблення співпраці між країнами та посилення інтересу США в стабільності та розвитку України. Це відкрило шлях до нових можливостей економічного та політичного співробітництва, а також сприяло зміцненню безпеки та стабільності в регіонах. Слід зазначити, що увага до пострадянської України з боку адміністрації Клінтона призвела до створення 19 вересня 1996 року Міжурядової американсько-української комісії на чолі з Альбертом Гором і Леонідом Кучмою. До складу комісії входили чотири комітети, які розглядали питання зовнішньої політики, безпеки, торгівлі та інвестицій, стабільного економічного співробітництва тощо. Під час візиту міністра закордонних справ України Г. Удовенка до Вашингтона у жовтні 1996 р. Україна та США визначили свої відносини як «стратегічне партнерство».

Хоча реалії українсько-американських відносин не завжди відповідали умовам «стратегічного партнерства», рішення про його започаткування було важливим досягненням для обох сторін. Невдовзі Україна посіла третє місце за обсягом зовнішньої допомоги, наданої Конгресом США іншим країнам, після Ізраїлю та Єгипту. З 1990 по 2001 рік Україна отримала від США близько 2 мільярдів доларів допомоги [21, с. 56-57]. З часом у США почали усвідомлювати, що для забезпечення стабільності та безпеки в регіоні необхідно не лише підтримувати зовнішній потенціал України, але й сприяти її внутрішньому зміцненню. Так, наприклад, під час президентства Барака Обамі було започатковано ініціативу з підтримки демократичних реформ та боротьби з корупцією в Україні, що підкреслює важливість внутрішнього розвитку країни для її партнерів на Заході. Дійсно, сприйняття геостратегічної важливості України на Заході, особливо в США, з часом почало змінюватися. Американська сторона відійшла від сприйняття України

як потенційного впливу на регіональну безпеку до усвідомлення того, що без внутрішнього зміцнення держави її потенціал не може бути повністю використаний.

Важливим етапом українсько-американських відносин стала Революція Гідності 2013-2014 років та наступна анексія Криму росією. США активно підтримували Україну в цей час, включаючи надання військової техніки та гуманітарної допомоги, і продовжують надавати підтримку відновленню територіальної цілісності та реформам в Україні.

Таким чином, вкладаючи значні кошти в реформування свого «стратегічного партнера», США були розчаровані тим, що позитивні зміни відбуваються надто повільно. Сполучені Штати прагнули якнайшвидше вийти за межі надання матеріальної допомоги Україні та перейти до етапу, коли економічні відносини між двома країнами відбуватимуться на основі природного інтересу американського приватного капіталу. Україна все більше стала сприйматися як типова країна СНД з багатьма різними проблемами.

2.3 Допомога США у протистоянні збройній агресії РФ

Однією з найбільш актуальних тем у світі сьогодні є протистояння демократичного світу збройній агресії російської федерації. У цьому контексті допомога Сполучених Штатів Америки Україні відіграє важливу роль не тільки у забезпеченні суверенітету та цілісності нашої держави, але і визначає стабільний розвиток всієї Європи.

З початку конфлікту на Сході України та анексії Криму у 2014 році США допомагають Україні у протистоянні російській агресії. У рамках, різних програм, США надають Україні значну фінансову та військову допомогу. Зокрема, США надали Україні мільярд доларів на закупівлю озброєння та забезпечення безпеки на кордоні з РФ. Крім того, США

постійно надають Україні консультативну допомогу в плані вдосконалення військової стратегії та тактики.

З 2014 року, коли частина території України зазнала нападу зі сторони росії, і це призвело до смерті тисячі людей і руйнування частини інфраструктури країни, саме США стали одним із найбільших і надійних партнерів, які надали значну допомогу в усуненні наслідків війни та зміцненні української державності.

У лютому 2014 року США направили в Україну свого віце-президента Джо Байдена, який підтримав демократичні зміни в Україні та обіцяв допомогу в захисті територіальної цілісності країни. Вже в березні, того ж року, США заявили про надання пакету допомоги Україні на суму \$1 млрд. В тому числі \$350 млн. на безпеку та оборону, а також енергетичну та гуманітарну сфери [10].

Крім того, США активно співпрацювали з іншими країнами, щоб допомогти Україні в цей складний період. У 2014 році була створена міжнародна група «Друзі України», до якої ввійшли США, ЄС та інші країни, які надавали допомогу Україні. Також США активно сприяли проведенню реформ в Україні, зокрема в області боротьби з корупцією та удосконаленням судової системи.

Наступного року, США продовжували надавати значну підтримку Україні в контексті її конфлікту з росією. Однією з головних форм допомоги була військова допомога, яка включала навчання та поставки озброєнь. Крім того, Україна отримала від США 200 мільйонів дол. на придбання броньованих вантажівок, гранатометів, танків та іншого спеціального обладнання. В той же час американські військові порадики та інструктори продовжили навчання, українських офіцерів та солдатів, військовій тактиці та новітнім військовим технологіям[28].

У лютому 2015 року США прийняли закон про допомогу Україні розміром 1 мільярда доларів, який включав надання фінансової допомоги,

розширення можливостей торгівлі та інші заходи, спрямовані на зміцнення економіки України.

Цього ж року, США відіграли важливу роль у врегулюванні конфлікту на сході України. Адже США були одними з ініціаторів підписання Мінських угод між Україною та росією, які передбачали припинення бойових дій на Донбасі та відведення важкого озброєння.

Саме допомога США Україні, в ці роки, стала кроком у зміцненні партнерських відносин між двома країнами та була підтримкою України в час складної геополітичної ситуації[28].

Загальна сума допомоги США нашій державі, у 2016 році, склала близько 600 мільйонів доларів, що стало продовженням ініціативи, започаткованої раніше.

Для зміцнення національної безпеки Україні, США надали понад 335 мільйонів доларів військової допомоги, що включала бойову техніку, зброю, а також тренінги та консультації від американських військових експертів. «Також США продовжували підтримувати санкції проти росії, які були введені через її агресивну поведінку в Україні та Азовському морі»[17].

Крім військової допомоги, США також надавали фінансову та гуманітарну допомогу для забезпечення стабільності в Україні. В той же час, США надали понад 150 мільйонів доларів на підтримку у сфері економіки, судової реформи та боротьби з корупцією. «США надали гуманітарну допомогу для підтримки постраждалих внаслідок конфлікту на сході України, зокрема, для забезпечення їжі, медикаментів та житла»[13, с.115].

Отже, допомога Україні від США у 2016 році стала великим кроком у зміцненні партнерських відносин між двома країнами.

У наступні роки, США продовжували надавати значну фінансову допомогу Україні. Вона була спрямована на підтримку реформ, боротьбу з корупцією та підвищенням безпеки країни.

Так, у вересні 2017 року США виділили Україні понад 175 мільйонів доларів на зміцнення безпеки, зокрема для підвищення бойової готовності та

захисту від російської агресії. Також у рамках цієї допомоги було передано літаки, радіостанції, техніку та інше обладнання.

Навесні цього ж року США надали Україні фінансову допомогу на підтримку реформ та боротьбу з корупцією. Значна частина фінансів була спрямована на розвиток енергетики, аграрного сектору, транспорту та іншої соціальної інфраструктури. У листопаді 2018 року Конгрес США ухвалив новий закон «Про підтримку демократії та суверенітету України» (SSHA FREEDOM Support Act), який передбачав виплату 350 мільйонів доларів на забезпечення безпеки України та реформи в галузі правосуддя, боротьби з корупцією та енергетичного сектору. Також закон передбачав санкції проти росії.

Наступного року, США продовжили виділяти фінансову допомогу Україні. Ці кошти були спрямовані у сферу безпеки, підтримку соціально-економічних реформ та розвиток громадянського суспільства. Також було надано фінансову підтримку енергетичній галузі та критичній інфраструктури. США продовжували підтримувати Україну в її боротьбі з російською агресією.

У 2020 році США виділили \$250 мільйонів доларів допомоги на підтримку безпеки України, зокрема на встановлення озброєння та обладнання, навчання та консультації з військовими та безпековими відомствами України. Крім того, США продовжували допомагати Україні в її боротьбі з пандемією COVID-19. Так, тільки у цьому ж році, США виділили \$4 мільйони допомоги на підтримку зусиль України у боротьбі з COVID-19.

США продовжували надавати допомогу Україні для здійснення реформ, зокрема в галузях енергетики та юстиції. Так, у 2021 році США виділили \$155 мільйонів доларів на допомогу Україні в реформуванні судової системи та боротьбі з корупцією.

Нарешті, США продовжували підтримувати економічний розвиток України. У 2021 році США виділили \$125 мільйонів допомоги на підтримку економічних реформ та розвитку малих і середніх підприємств в Україні.

Трагічна дата, 24 лютого 2022 року. Саме цього дня російська федерація розпочала повномасштабну війну проти України. У зв'язку з цим США, як один із головних союзників України, почали активно надавати допомогу країні, яка зазнала нападу.

Одним із перших кроків стало надання фінансової допомоги Україні розміром \$100 мільйонів, яку затвердив президент Джо Байден. «Головною метою цієї допомоги було забезпечення потреб української армії, включаючи придбання боєприпасів, медичного обладнання та іншої необхідної техніки»[5].

Після цього США продовжили надавати підтримку Україні у вигляді різних програм і допомог. Наприклад, у червні 2022 року Конгрес США затвердив пакет допомоги від \$300 мільйонів доларів для України на потреби в оборонному секторі та забезпечення соціальної сфери. Цей пакет також включає поставки необхідної техніки, в тому числі бронежилетів, шоломів, медичного обладнання та іншого. Крім того, США надали допомогу Україні у складі різноманітних програм гуманітарної допомоги, які допомогли забезпечити належні умови для людей, які постраждали від російської агресії. Серед цих програм - постачання води, харчів, ліків та матеріалів для гігієни[34].

У 2022 році відносини між США та Україною продовжували зміцнюватися. Президент США Джо Байден оголосив про нову хвилю допомоги для України, яка включала в себе не тільки військову допомогу, а й підтримку в економічному та гуманітарному сферах[5].

Однією з найбільш значущих форм допомоги став ленд-ліз для України. Документ, який був підписаний в символічний, для світу день, а саме 9 травня, мав би надати таку військово-технічну допомогу, щоб стати аналогом ленд-лізу часів Другої світової війни, як по змісту так і за своїми наслідками.

Однак варто розуміти, що поки українська сторона не зацікавлена в отриманні цієї допомоги. Адже обсяги поставань, по ленд-лізу, стримуються фінансовими можливостями української сторони. Тому, на даний час, в пріоритеті залишаються поставки зброї від США та інших країн, членів НАТО, які надходять Україні на безоплатній основі.

США активно продовжує надавати Україні техніку та обладнання для підтримки військових операцій, включаючи броньовані транспортні засоби, зенітні ракетні комплекси, артилерію та інше.

Поза військовою сферою, «ленд-ліз для України також охоплював різноманітні матеріальні та технічні ресурси, які були необхідні для підтримки економічної та соціальної сфери». Наприклад, США надали фінансову підтримку для розвитку української енергетики, підвищення ефективності залізничного транспорту, підтримки розвитку інфраструктури та інше.

Таким чином, 2014-2022 рр., стали визначальними у двосторонніх відносинах США та України. Співпраця в різних сферах, особливо у зміцненні національної безпеки України, надала Українській державі статусу реального стратегічного партнера, який є надійним європейським союзником у боротьбі з російською агресією, тероризмом та ядерним залякуванням.

2.4 Проблеми та перспективи українсько-американських відносин

Міжнародні відносини між Україною та США є складними та динамічними. Протягом останніх років вони були позначені проблемами, які потребують серйозного рішення.

Однією з ключових проблем відносин України та США є повномасштабна війна з РФ, де російські війська та бойовики, які підтримують росію, продовжують проводити війну проти українських військ.

США є одним із головних міжнародних союзників України в цій війні та надає значну допомогу українській армії, включаючи військову техніку, зброю та фінансування. Однак багато українців вимагають більш активного залучення США до цього конфлікту, включаючи надання Україні більшої підтримки та більш рішучих заходів проти росії.

Іншою проблемою відносин між Україною та США є корупція. Україна має велику проблему з корупцією у владних структурах та судовій системі. США активно підтримує реформи в цій сфері та надає фінансову та технічну допомогу, але прогрес у цьому напрямку є недостатнім.

Також відносини між Україною та США стикаються з проблемами у сфері енергетики. Україна залежить від імпорту газу з росії та інших країн, що ставить питання енергетичної безпеки країни. США намагається зменшити цю залежність шляхом розвитку власних відновлюваних джерел енергії в Україні та сприянням розбудови інфраструктури для постачання альтернативного палива. Однак зміна енергетичної суміші потребує значних інвестицій, які можуть бути складно забезпечені в умовах економічної нестабільності та військової агресії з боку росії.

Узагалі, проблематика міжнародних відносин між Україною та США досить складна та багатогранна, і вимагає постійного діалогу, співпраці та взаєморозуміння для досягнення спільних цілей та зміцнення взаємовідносини.

Отже, проблема повномасштабної війни України та анексія автономної республіки Крим залишається головною проблемою у сфері співпраці між Україною та США. Допомога США є важливою, але не є повноцінним рішенням для цієї проблеми, і необхідно підтримувати постійний тиск на росію та змінювати її ставлення до неї.

Перспективи міжнародних відносин між Україною та США є вельми обіцяючими. на наявні проблеми, які ще не вирішені, дві країни мають спільні інтереси та цілі, що є їхньою довгостроковою стратегічною співпрацею.

Одна з ключових сфер співпраці є безпека. США виступає одним із найбільших партнерів України в питаннях безпеки, які включають у себе розвиток військової техніки та військово-технічного співробітництва. Україна, у свою чергу, надає підтримку США в багатьох питаннях, включаючи участь у миротворчих місіях.

Ще важливою сферою співпраці є економіка. США є одним із найбільших інвесторів в Україні, а українські компанії також успішно працюють на американському ринку. Обидві країни мають певний потенціал для подальшого розвитку торгівлі та економічного співробітництва.

Також важливою сферою співпраці є культура та освіта. Україна та США мають давні історичні зв'язки, які можуть бути додатковим стимулом для подальшого розвитку культурних та освітніх зв'язків між двома країнами.

Загалом, можна стверджувати, що перспективи міжнародних відносин між Україною та США є досить позитивними та обіцяючими. Розвиток співпраці в різних сферах може сприяти не тільки міцності відносинам між країнами, але й позитивно впливати на економіку, безпеку, культуру та інші сфери. Однак для досягнення успіху в цих сферах важливо продовжувати працювати над розвитком діалогу та взаєморозуміння, вирішувати невирішені питання та шукати нові можливості для співпраці. Відкритість, довіра та взаємна підтримка є ключовими складовими успішного співробітництва між Україною та США.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у ході дослідження ми дійшли до наступних висновків.

1. Проаналізувавши стан наукової розробки проблематики в історіографії та джерельну базу проблеми, підкреслюю що з початку існування незалежної України ведеться активний аналіз та дослідження відносин між державами у різних сферах співіснування, які описують науковці у своїх монографіях, наукових статтях, тощо. Науковці прослідковують у своїх роботах тенденції, зрушення та зміни, наразі є актуальним проблематика допомоги США Україні у контексті збройної агресії з боку рф та акцептування уваги на майбутній співпраці держав.

2. Дослідивши формування етапів американо-українських відносин після «холодної війни», можна сказати, що вони були непростими від початку проголошення незалежності. Про це свідчать заяви американських очільників, які на початковому етапі сприйняли відокремлення України від СРСР з острахом. При кожному президенті, починаючи з Дж. Буша старшого та до Дж. Байдена, США Україна розглядалась, як демократична держава та стратегічний партнер. Б. Клінтон розглядав Україну як стримуючий чинник проти росії. Сучасна ситуація щодо двосторонніх відносин Україна-США стрімко формується після повномасштабного вторгнення рф.

3. Виявивши існуючі та можливі напрями стратегічного партнерства України та США у сфері безпеки варто підкреслити, що Україна та Сполучені Штати Америки поділяють життєву зацікавленість у сильній, незалежній та демократичній Україні. Поглиблення інтеграції України до європейських структур та НАТО є головним пріоритетом. Наразі реалізується програма надання матеріальної та безпекової допомоги, яка передбачає збільшення українських можливостей та посилення України на фоні збройної агресії рф.

4. Охарактеризувавши ключові завдання у протистоянні збройної агресії проти України, Сполучені Штати визнають, що Україна займає важливу роль у регіоні та має значний потенціал для розвитку. Саме тому, за підтримки суверенітету та територіальної цілісності України, США надають військову допомогу та сприяють реформуванню Збройних Сил України.

Удосконалення підготовки українських військових за стандартами НАТО є важливою складовою цієї допомоги. Завдяки цьому українські військові підтримують недостатність знань та навичок, які повністю їм успішно протистояти агресії РФ. Спільні навчання з військовими США також дозволяють українським військовим отримувати цінний досвід та використовувати новітні технології.

Таким чином, можна стверджувати, що Україна займає важливе місце в зовнішній політиці Сполучених Штатів Америки. США планують забезпечити безпеку та стабільність у регіонах завдяки співпраці з українськими партнерами, надаючи допомогу військовій галузі, що працює над економічними та політичними питаннями, та сприяючи реформуванню Збройних Сил України. Розуміння важливості регіону та потенціалу України для розвитку дозволяє США продовжувати допомагати країні, щоб допомогти зберегти її територіальну цілісність та демократичні цінності.

Україна залишається для США та підтримка її незалежності та інтеграції з Європою є пріоритетним завданням для зовнішньої політики американського партнера. Також важливою є роль України в забезпеченні безпеки в Європі та регіоні, зокрема через партнерство з НАТО. Отримання американської допомоги про підтримку українського народу США та допомогу в розвитку економіки та безпеки країни.

Ціннісна асиметрія в системах стратегічних пріоритетів двох держав може стати перешкодою на шляху до ефективного співробітництва. США та Україна мають різні політичні, економічні та культурні системи, які можуть впливати на сприйняття та реалізацію спільних ініціатив.

Проте, незважаючи на ціннісну асиметрію, США та Україна мають спільні інтереси в багатьох сферах, зокрема в області безпеки та енергетики. Разом вони можуть бути більш успішними в досягненні своїх цілей, ніж окремо. Тому важливо знайти спільні точки дотику та розвинути стратегічне партнерство на основі взаємної користі та довіри.

Одним із важливих аспектів співпраці між США та Україною є підтримка демократії та прав людини в Україні. США можуть надавати фінансову та технічну допомогу для розвитку демократичних інституцій та забезпечення свободи преси. Також США можуть надавати підтримку у сфері боротьби з корупцією та реформування правоохоронних органів.

Крім того, Україна може бути великим партнером для США у сфері енергетики і створити умови для енергетичної безпеки для США та Європи. Україна має значні потенціали у виробництві вітрової та сонячної енергії, які можуть бути використані для забезпечення енергетичної безпеки США та Європи.

Отже, розвиток цінностей та систем у США та Україні, спільні інтереси у сфері безпеки, енергетики та демократії створюють можливості для співпраці. Розвиток стратегічного партнерства на основі взаємної користі та довіри може допомогти досягти спільних цілей та покращити взаємодію між країнами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Американська оглядачка: Якщо Росія нарощуватиме в Криму силу – це вже буде інша розмова. [Electronic resource]. URL: <http://www.dw.de.17456834>. [Дата звернення: 28.02.2024]
2. Аслунд А. Сім головних реформ перед Україною. 27.02.2016. А. Аслунд [Electronic resource]. URL: <http://ukrainian.voanews.com/content/aslund-ukraine/3152985.html>. [Дата звернення: 04.03.2024]
3. Бессонова, Марина, Олександр Потехін. "Політика США щодо України у сучасній українській громадській думці." Американська історія та політика 3 (2017): 51-71.
4. Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2000. 236 с.
5. Виступ президента Байдена з приводу неспровокованого та невинуватого нападу Росії на Україну. Переклад. US Department of State. 24 лютого 2022 р. <https://www.state.gov/translations/russian/виступ-президента-байдена-по-по> [Дата звернення: 29.02.2024]
6. Дудко І. Д. Інституційне й управлінське забезпечення зовнішньополітичної стратегії США в умовах постбіполярності Ірина Дмитрівна Дудко. К.: КНЕУ, 2007. 144 с.
7. Камінський Є. Політика США щодо України. Витоки. Концептуальні основи. Практична еволюція Євген Камінський, Андрій Дашкевич. К.: Політична думка, 1998. 547 с.
8. Камінський Є. Є. Світ переможців і переможених. Міжнародні відносини і українська перспектива на початку XXI століття Євген Камінський. К.: Центр вільної преси, 2008. 336 с.

9. Канцелярук Б. І. Східноєвропейська дилема Америки Борис Іванович Канцелярук. К.: Фотовідеосервіс, 1995. 199 с.
10. Кузьменко Олексій. Говорячи про Україну, Обама добрав слова, які спантеличили експертів, законодавців США. 13.01.2015 Кузьменко Олексій. [Electronic resource]. URL: <http://ukrainian.voanews.com/content/ukraina-pro-stan-derzhavy/3142877.html>. [Дата звернення: 14.03.2024]
11. Лопух І. Обама дасть Україні менше Ірина Лопух Експрес. 2012. № 18 (6202). 20 с.
12. Пашков В. Ядерне роззброєння як каталізатор українсько-американських відносин. Політичні дослідження. 2022. №2 (4). С. 119-139.
13. Пашков В. О. Динаміка українсько-американських відносин за часів адміністрації Б. Обама (2014-2016). Міжнародні та політичні дослідження. 2021. №34. С. 107-122.
14. Пашков В. Передумови та специфіка становлення українсько-американських відносин на початку 1990-х рр. Історико-політичні проблеми сучасного світу. 2022. Вип. 46. С. 90-100.
15. Погорська І. США: місія здійснима? Праксеологія творення глобального світу Ірина Іванівна Погорська. К.: Грамота, 2009. 504 с.
16. Погорська І. І. Лакішик Д. М. Зовнішня політика адміністрації Б. Обама в контексті американського глобального лідерства Проблеми міжнародних відносин. 2011. 180-192 с.
17. Пайєтт Дж. Українська армія прагне йти шляхом реформ. 25.01.2016 Дж. Пайєтт. [Electronic resource]. URL: <http://gordonua.com/news/politics/Payett-S-2014-goda-SSHA-predostavili-Ukraine-oborudovanie-i-proveli-podgotovku-voennyh-na-summu-bolee-266-117014.html>. [Дата звернення: 19.03.2023]
18. Помічник державного секретаря Френк Роуз перебуває з візитом у Києві. 19.01.2016. [Electronic resource]. URL:

<http://ukrainian.voanews.com/content/turchynov-rose-kyiv/3152818.html>.

[Дата звернення: 19.03.2024]

19. Потехін О. США: неоімперія чи недоімперія? О. Потехін Дослідження світової політики. Збірник наукових праць. 2008. Вип. 43. С. 90-102.
20. Рижков М. М. «Grand Strategies». Американський досвід стратегічного планування: Монографія Микола Миколайович Рижков.К.: Алькор, 2006. 247 с.
21. Спільний комплексний план дій від 14 липня 2015 р. – політична угода між Іраном та групою держав (P5+1) щодо ядерної програми Ірану. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/02/8/7155735/> [Дата звернення: 19.03.2024]
22. Студія Вашингтон. Запис з екрану. 20.01.2016. [Electronic resource]. URL: <http://ukrainian.voanews.com/media/all/studio-washington-ukraine>. [Дата звернення: 04.03.2024]
23. Хартія українсько-американського партнерства, дружби та співробітництва. [Electronic resource] URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/u-s-ukraine-charter-on-strategic-partnership/> [Дата звернення: 04.04.2024]
24. Хижняк І. А. Патронована культура та культурна демократія у США І. А. Хижняк. К.: Основи, 2001. 448 с.
25. Шевчук О. В. Китай між США та Росією: геостратегічні відносини: Монографія О. В. Шевчук. Миколаїв: ТОВ «Фірма Іліон», 2008. 448 с.
26. Щербак Ю. Україна на шахівниці Буша-старшого Юрій Щербак День. 2004. № 87. [Electronic resource]. URL: <http://www.day.kiev.ua/30460>. [Дата звернення: 19.03.2024]
27. Юрченко С. В. Геостратегія США у процесі становлення глобальної держави: дис. доктора політ. наук: 23.00.04: «Політичні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку» Юрченко Сергій Васильович. Сімферополь, 2001. 430 с.

28. 2015 рік в американо-українських відносинах: погляд з України. 31.12.2015. [Electronic resource]. URL: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/27459199.html>. [Дата звернення: 21.03.2024]
29. Bush G. H. «Chicken Kiev Speech» Remarks to the Supreme Soviet of the Republic of the Ukraine in Kiev, Soviet Union, August 1, 1991 G. H. Bush. [Electronic resource]. URL: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=19864>. [Дата звернення: 04.03.2024]
30. Bush G. W. The President's News Conference with President Viktor Yushchenko of Ukraine in Kiev, April 1, 2008 G. W. Bush. [Electronic resource]. URL: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=76910>. [Дата звернення: 06.03.2024]
31. Clinton W. U. S.-Ukrainian relations. Remarks by President Clinton and Ukrainian President Leonid Kravchuk, January 12, 1994. The Trip of President Clinton to Brussels, Prague, Kiev, Moscow, Minsk, and Geneva, January 9-16, 1994 W. Clinton. [Electronic resource]. URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_m1584/is_nSUPP-1_v5/ai_15184079. [Дата звернення: 10.03.2024]
32. Clinton W. Remarks to the People of Ukraine in Kiev, Ukraine, June 5, 2000 W. Clinton. [Electronic resource]. URL: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=58595>. [Дата звернення: 06.03.2024]
33. Kramer David J. A Key Moment in Ukraine-American Relations, Deputy Assistant Secretary for European and Eurasian Affairs. Lecture on U.S.-Ukrainian Relations, Harvard Ukrainian Research Institute. Cambridge, Massachusetts, December 7, 2007 / David J. Kramer. [Electronic resource]. URL: <http://www.state.gov/p/eur/rls/rm/96593.htm>. [Дата звернення: 13.03.2024]

34. National Security Strategy. Washington : The White House. October 2022.
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf> [Дата звернення:
27.03.2024]